

IV. Satamahallitus.

Satamahallituksen vuodelta 1922 antama kertomus oli seuraava:

Helsingin kaupungin viime vuosina läpikäymä nopea kehitys ja pääkaupunkiin suuntautuvan merenkulun valtava elpyminen tekivät kaupungin hallinnollisille viranomaisille välttämättömäksi ryhtyä vakaviin ja tarmokkaiisiin toimenpiteisiin satamakysymyksen ja ennen kaikkea satamahallinnon järjestämiseksi oikeaan ja kaupungille tuloa tuottavaan suuntaan. Asetettiin komitea laatimaan ehdotusta satamahallinnon keskittämiseksi, ja tämä komitea päätti toukokuun 28:nä 1921 päivätyssä mietinnössään anoa, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

vahvistaa komitean ehdotukset Helsingin kaupungin satamahallinnon ohjesäännöksi sekä satamahallituksen, satamaliikenne- ja satamakannantakonttorien palkkasäännöiksi olemaan voimassa tammikuun 1 p:stä 1922;

viimeistään ennen 1921 vuoden syyskuun loppua asettaa satamahallitukseen ne jäsenet, jotka on valitsemalla määrättävä;

vapauttaa kaupungin satamahallinnon keskittämiskysymystä käsittelemään asetetun komitean tehtävästään ja siirtää sen jäljellä olevat tehtävät satamahallitukselle; sekä

tehdä valtioneuvostolle esityksen voimassaolevan satamajärjestyksen 17 §:n kumoamisesta, mikäli se koski maistraatin velvollisuutta hoitaa satamapäällystön ja -palveluskunnan lähintä valvontaa.

Kesäkuun 15 p:nä 1921 pitämässään kokouksessa kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean ehdotuksen siten muuttaen satamahallituksen palkkasääntöä, että satamapäällikön peruspalkka vahvistettiin 20,000 markaksi vuodessa ehdotetun 25,000 markan sijasta.

Hallituksen jäsenistö. Kaupungin satamahallinto-ohjesäännön mukaisesti kuuluu satamahallitukseen satamalaitoksen johtaja, joka toimii hallituksen itseoikeutettuna puheenjohtajana, rakennuskonttorin satamarakennusosaston työpäällikkö sekä viisi kaupunginvaltuuston vuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä.

Lokakuun 5 p:nä 1921 kaupunginvaltuusto valitsi satamahallituksen varapuheenjohtajaksi mainitun vuoden loppuosaksi ja vuodeksi 1922 pankinjohtaja G. Estlanderin, sekä jäseniksi filosofiantohtori H. Ramsayn, puuseppä V. Långholmin, johtaja O. E. Jaatisen ja kirvesmies S. Hellsténin. Pankinjohtaja Estlanderin sijaan, joka paikkakunnalta muuton takia vapautettiin tehtävästä, valittiin jäseneksi ja varapuheenjohtajaksi johtaja I. Lindfors ja herra Hellsténin kuoltua hänen sijaansa taloudenhoitaja A. Halme. Jäseneksi johtaja Jaatisen sijaan, tämän tultua nimitetyksi satamapäälliköksi, valittiin hallitukseen johtaja J. Pelin.

Lokakuun 17 p:nä 1921 hallitus otti sihteerikseen varatuomari W. O. Beckerin.

Marraskuun 30 p:nä 1921 kaupunginvaltuusto valitsi satamapäälliköksi kolleeginasessori O. F. Häggmanin, jolle kuitenkin jo seuraavan joulukuun 21 p:nä myönnettiin anomansa ero virastaan. Sittenkuin virka oli ollut julistettuna uudelleen haettavaksi, valitsi kaupunginvaltuusto helmikuun 8 p:nä 1922 satamalaitoksen johtajaksi satamahallituksen jäsenen, johtaja O. E. Jaatisen, joka saman kuukauden 21 p:nä ryhtyi virkaansa hoitamaan, minkä johdosta hallitus pyysi kaupunginvaltuustoa valitsemaan uuden jäsenen hallitukseen johtaja Jaatisen sijaan.

Huoneisto. Satamalaitoksen johtajan ja hänen kansliansa käytettävänä oli kaksi huonetta ja eteisen käsittävä huoneisto talossa n:o 2 Pohj. Makasiinikadun varrella.

Kokoukset y. m. Satamahallituksella oli vuoden kuluessa 16 kokousta, erityisiä valiokunnanistuntoja lukuunottamatta. Tällöin käsiteltiin 349 vuoden varrella päiväkirjaan merkittyä asiaa, joista useimmat käsiteltiin loppuun. Satamahallituksen puolesta lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 249, niistä n. 90 % lausuntoja.

Satamahallituksen 1921 vuoden lopussa ja vuonna 1922 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

Lausuntoja vuokrakauden pitentämisestä. Rahatoimikamarin vaadittua satamahallitukselta lausuntoa Aktiebolaget Lars Krogius & Co osakeyhtiön tekemästä anomuksesta saada hallinto-oikeutensa Pohjoissatamassa olevaan Tervasaaren pitennetyksi, hallitus ehdotti, että hakijalle myönnettäisiin vuokrakauden pitennystä viideksi vuodeksi, lukien tammikuun 1 p:stä 1922 13,500 markan vuotuismaksusta, ja oli vuokraaja oleva oikeutettu saamaan vuokrakauden pitennetyksi vieläkin viideksi vuodeksi eteenpäin maksusta, jonka tuli olla 50 % yllämainitusta määrästä, ja muuten rahatoimikamarin vahvistamin ehdoin.

Aktiebolaget Nobel Standard i Finland yhtiön anomuksen johdosta saada Sörnäsän sataman palstojen litt. A, B. ja C. vuokraoikeus pitennetyksi, satamahallitus päätti mielipiteenään lausua, ettei mainittua vuokrautta, katsoen alueen välttämättömyyteen Sörnäsän satamalle, missään tapauksessa ollut pitennettävä enempää kuin viideksi vuodeksi sekä että, jos jokin paikalla olevista öljysäiliöistä tapaturmaisesti turmeltui, puheenaoleville palstoille ei saanut rakentaa uutta säiliötä.

Sittenkuin kauppaliike Schildt & Hallberg oli anonut pitennettyä hallinto-oikeutta erääseen toiminimen vuokraamaan Sörnäsän varastotonttiin, päätti hallitus, koska sanottu tontti sijaitisi vain muutaman metrin päässä rantaa myöten vedetystä rautatielinjasta ja paikalla, joka Sörnäsän sataman uudestijärjestelyssä ehdottomasti ensi sijassa tulisi kaupungille tarpeelliseksi, siltä vaaditussa lausunnossa ehdottaa, että puheenaoleva tontti luovutettaisiin hakijalle ainoastaan toistaiseksi kuuden kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin.

Tulli- ja pakkahuoneiden korjaukset. Tullikamarin esityksestä ja satamahallituksen toimeenpantua paikalla tutkimuksen päätti hallitus kaupunginvaltuustolta anoa tarpeellisten määrärahojen myöntämistä työntöovella varustetun väliseinän rakentamiseksi Länsirannan tullihaarakonttorin kannantahuoneeseen sekä ikkunain varustamiseksi ristikolla samoin kuin erillisen paviljongin rakentamiseksi rantasillalle puheenaolevan tullihaarakonttorin luoteispuolelle.

Niinikään tullikamarin esityksestä satamahallitus anoi rakennuskonttorilta välittömiä toimenpiteitä erinäisten korjausten suorittamiseksi tulli- ja pakkahuoneessa sekä Katajanokan rantamakasiineissa, joiden korjausten kustannukset voitiin suorittaa vuoden menosääntöön sisältyvillä määrärahoilla.

Katajanokan satama-alueen ailaaminen. Satamalaitoksen johtajan ehdotuksesta otettiin käsiteltäväksi kysymys Katajanokan satama-alueen aitamisesta sen suojelemiseksi asiaankuulumattomien tunkeutumiselta, mutta pantiin asia toistaiseksi pöydälle tarkemmin valmisteltavaksi.

Tavarakehikköjen hankkiminen. Tavarain varastoonpanoa varten satama-alueella käytettävien tavarakehikköjen tarpeen lisääntymisen johdosta satamahallitus katsoi tarpeelliseksi kaupunginvaltuustolle tehdyssä esityksessä anoa 30,000 markan määrärahaa, jolla heti oli valmistettava 300 kpl. tavarakehikköjä satamaliikennekonttorin tarpeiksi.

Sirrettävien nostokurkien hankkiminen. Koska kysymys siirrettävien nostokurkien hankkimisesta jo kauan oli ollut polttava, mutta kaupungin raha-asian tila ei ollut sellainen, että niitä olisi voitu hankkia uhraamatta melkoisia muihin tarkoituksiin tarvittavia rahamääriä, päätti hallitus Helsingin makasiiniosakeyhtiölle osoitetussa kirjelmässä anoa, että yhtiö sen ja kaupungin kesken huhtikuun 15 p:nä 1919 tehdyn vuokrasopimuksen nojalla Hieta- ja Jätkäsaaren Laivarannan suuren tavaravajan rakentamisen yhteydessä järjestäisi yllämainitut, konelaitteilla varustetut nostokurjet.

Venepaikkojen y. m. järjestäminen. Satamahallitus päätti, että uusia venepaikkoja oli järjestettävä Pohjoissatamassa olevan T:nmuotoisen rantalaiturin eteläpuolelle sekä Merisatamaan ja että tästä aiheutuvat kustannukset oli suoritettava vuoden menosääntöön venelaiturien kunnossapitoa varten merkitystä määrärahadista.

Lisäpaikkain järjestämiseksi venticä varten ja Sörnäsissä tapahtuvan öljynlastauksen tarpeen tyydyttämiseksi satamahallitus teki kaupunginvaltuustolle esityksen 7,500 markan määrärahan myöntämisestä erään Aktiebolaget Brändö Villastad-yhtiölle kuuluvan lauttasilan ostamiseksi, minkä esityksen kaupunginvaltuusto myös hyväksyi.

Sen sopimattoman ja satamain kehitystä haittaavan asiointilan johdosta, että yksityiset henkilöt tai yritykset omistivat laitureita kaupungin rannoilla, satamahallitus teki rahatoimikamarille anomuksen, että halkokonttorin Taivallahden rannassa oleva lastauslaituri luovutettaisiin rakennuskonttorin satamarakennusosastolle.

Väylän ruoppaus Vanhankaupungin selälle. Koska Arabia Porslinsfabrik Aktiebolag-yhtiö oli anonut, että 8 jalan syvyinen väylä ruopattaisiin Sörnäsistä yhtiön Vanhankaupunginselän rannalla olevaan laituriin, harkitsi hallitus, katsoen siihen että vuosi oli jo verraten pitkälle kulunut, kohtuulliseksi evätä yhtiön anomuksen tänä syksynä, mutta oli työ aloitettava hyvissä ajoin keväällä 1923.

Kulosaaren sillan viereinen lauttalaituri. Suomen Petroolintuontiosakeyhtiö Masutin esityksestä hallitus päätti, että 4 m. syvyinen väylä ruopattaisiin kaupungin ostaman Kulosaaren sillan viereisen lauttalaiturin kohdalle, jota vastoin saman yhtiön anomus, että puheenaolevaa laituria pitennettäisiin niin että sen vierellä voitaisiin varata sijaa suurillekin höyrylaivoille, lykkättiin hallituksen budjettivaliokuntaan lähemmin käsiteltäväksi.

Lastausmahdollisuudet Sörnäsän satamassa. Sittenkuin Lappilan Saha Osakeyhtiö, Osakeyhtiö Puula ja Helsingin Puu osakeyhtiö olivat satamahallitukselta anoneet erinäisiä toimenpiteitä Sörnäsän sataman lastausmah-

dollisuuksien parantamiseksi ja rakennuskonttorin satamarakennusosaston työpäällikkö oli antanut esityksestä lausunnon ja ehdotuksen, päätti hallitus antaa kiireellisesti suorittaa tarpeellisiksi havaitut ruoppaustyöt ja kaupunginvaltuustolta anoa yhteensä 105,000 markan määrärahan myöntämistä kolmannen rautatiearaitteen rakentamiseksi uudelle laiturille eli n. s. »insinöörisillalle» sekä sen vahvistamiseksi ja sähkövalaistuksen järjestämiseksi sinne, kehoittaa Suomen Petroolintuonti osakeyhtiö Masutia olemaan vastedes pitämättä öljyvaunujaan vanhalla laiturilla, vaan kääntymään rautatiehallituksen puoleen sopiakseen tarvittavasta raiteesta, mahdollisesti uudesta vararaitteesta yhtiön vaunuille sekä anoa rautatiehallitukselta, että raideyhteys Sörnäsän keskimmäisen tai itäisen laiturin keskimmäisen raitteen kanssa asetettaisiin entiselleen tai nykyoloihin soveltuvaan kuntoon.

Valtionrautateiden kolmannen piirin piirihallitus oli sittemmin anonut, että kaupunki huolehtisi raide-etäisyyksien tarpeellisesta muuttamisesta itse laiturilla oheenliitetyn piirustuksen mukaisesti, mihin satamahallitus päätti ilmoittaa sanotulle piirihallitukselle, ettei kaupunki purjehduskauden kestäessä voinut ryhtyä muuttamaan mainittua raide-etäisyyttä. Hallituksella oli kuitenkin tarkoituksena saada 1923 vuoden budjettiin määräraha puheena-olevaa työtä varten sekä anoa kaupungin yleisten töiden hallitukselta, että se yksissä neuvoin rautatiehallituksen kanssa laadittaisi ehdotuksen osittain väliaikaisiksi parannuksiksi, osittain perinpohjaisiksi muutoksiksi Sörnäsän asemalla.

Varustuslaiturin aikaansaaminen Hietalahden satamaan. Vaadittuna antamaan lausuntonsa Aktiebolaget Sandvikens Skeppsdocka och Mekaniska verkstad yhtiön kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen johdosta saada lupa rakentaa Hietalahden satamaan yhtiön saksiranan alapuolelle jättämänsä asemapiirroksen mukainen varustuslaituri siihen kuuluvine n. 60 tonnin nostokurkineen, päätti hallitus kaupunginvaltuustolle esittää, että hakija saisi rakentaa 55 m. pituisen laiturin saksiranoineen rahatoimikamarin asettamin ehdoin sekä edellyttäen että mainitut laitteet rakennettiin kolmen vuoden kuluessa sen jälkeen kun kaupunginvaltuusto oli tähän myöntynyt, uhalla että asia oli anomuksesta otettava uudelleen käsiteltäväksi.

Hiilivarastopaikan järjestäminen Katajanokalle. Kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtyä ehdotuksen, että Rahapajanranta rakennettaisiin kulmanmuotoisesti Katajanokan luoteispuoleista rantaa myöten ja tänne järjestettäisiin laiturin viereen uudenaikainen hiilivarastopaikka, jossa olisi kolmet raiteet ja katu laiturin puolella ja kahdet raiteet varastopaikan sisäpuolella ja jonka hyödyllinen leveys olisi 70 m. ja varastopinta-ala 25,000 m², satamahallitus päätti ensinmainitulle hallitukselle jättämässään kirjelmässä anoa, että se ensi tilassa ryhtyisi toimenpiteisiin karttaan merkityn 15,000 m² laajuisen alueen järjestämiseksi hiilivarastopaikaksi sekä että tämä työ suoritettaisiin siten, että aluetta tulevaisuudessa mahdollisesti voitaisiin käyttää muihinkin tarkoituksiin.

Pistoraitteen laskeminen Katajanokalle. Neuvottelukokouksessa, jonka satamalaitoksen johtaja oli järjestänyt puumassa- ja paperinvientiliikkeiden edustajain kanssa, esitettiin ehdotus mainittujen maastaviejäin käytettävänä olevan Katajanokan tavaravajan n:o 11 liikennesuhteiden parantamisesta, minkä johdosta rakennuskonttorin satamarakennusosaston työpäällikkö laati suunnitelman. Tämän mukaisesti hallitus päätti tehdä kaupungin yleisten töiden hallitukselle esityksen pistoraitteen rakentamisesta oheenliitetyn suunnitelman mukaisesti Rahapajanrannan raiteiden uudestijärjestelyn yh-

teydessä sekä 152,000 markan määrärahan hankkimisesta tähän tarkoitukseen.

Katajanokan vaihdelaitleet. Rahatoimikamarin vaadittua satamahallitukseksi lausuntoa rautatiehallituksen laatimasta ehdotuksesta Katajanokalle järjestettäviksi uusiksi vaihdelaiteiksi hallitus päätti kaikin puolin hyväksyä vastamainitut suunnitelmat.

Jalkaliikenne satamaradan kääntösilloilla. Sittenkuin maistraatti oli ottanut käsiteltäväksi kysymyksen, olisiko mahdollista järjestää Eteläsatamassa oleville satamaradan kääntösilloille jalkakäytäviä tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin niiden yli kulkevan liikenteen turvaamiseksi, ehdotti satamahallitus siltä vaaditussa lausunnossa, että Katajanokan ja kaupungin välisen sekä ajo- että jalkaliikenteen järjestely jätettäisiin kokonaan rakennuskonttorin valmistettavaksi sekä että ehdotus jalkakäytävien järjestämisestä mainituille silloille ei aiheuttaisi mitään toimepidettä samoin kuin että, jos rautatieviranomaiset katsoisivat puheenaolevan jalkaliikenteen estämisen tarpeelliseksi, tässä suhteessa olisi ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Hylyn poiskuljettaminen. Maistraatin vaadittua satamahallitukseksi lausuntoa mahdollisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä Kruunuvuorenselälle uponneen höyrylaiva Europan poistamiseksi hallitus lausui mielipiteenään, että valtio viime kädessä oli vastuussa mainitun liikennettä häiritsevän hyllyn nostamisesta ja että työn ehdottomasti tulisi olla loppuun suoritettu ennen heinäkuun 1 p:ää. Kevään tullen oli paikka merkittävä reimareilla.

Puhelinyhteys Harmajan kanssa. Satamahallituksessa viireille pannun ehdotuksen johdosta, joka koski laivanvarustus- ja välitysluokille välttämättömän puhelinyhteyden aikaansaamista Harmajan luotsiaseman luotsi- henkilökunnan kanssa, hallitus katsoi hyväksi tehdä esityksen Suomenlinnan garnisoonipäällikölle, koska Harmajan puhelinkaapelit ovat johdetut Suomenlinnasta, minkä ohessa satamalaitoksen johtaja henkilökohtaisesti oli kään- tynyt asiassa merenkulkuhallituksen puoleen, joka omisti Harmajaan vievän kaapelin ja joka oli luvannut ryhtyä toimenpiteisiin mainitun yhteyden aikaansaamiseksi.

Korkeasaaren, Seurasaaren ja Mustikkamaan liikenne. Rahatoimikamari joka oli tehnyt erään laivanvarustusliikkeen kanssa sopimuksen säännöllisen höyryvene- tai lauttaliikenteen ylläpitämisestä Seurasaaren, Korkeasaaren ja Mustikkamaahan, oli ennen lopullisen päätöksen tekoa asiassa pyytänyt satamahallituksen lausuntoa suunniteltujen liikenneväylien sopivaisuudesta. Tämän johdosta hallitus päätti, huomauttaen, että oli arveluttavaa luovuttaa mainittu liikenne yksinoikeutena niin pitkäksi ajaksi kuin lupasopimuksessa mainittiin eli kymmeneksi vuodeksi, rahatoimikamarille ilmoittaa, ettei hallitus katsonut olevan syytä muistutuksiin ehdotettuja Korkeasaaren ja Seurasaaren vieviä kulkuväyliä vastaan sekä ehdottaa, että Mustikkamaan väylä alkaisi Haapaniemen kohdalta tai tarkemmin ilmoitetusta Sörnäsien rantatien varrella olevasta laiturista eikä Siltavuorenrannan viereisestä sillasta.

Helsingin talvialaliikenne. Helsinkiin kohdistuvan talvialaliikenteen mahdolliseksi tekemistä koskeva kysymys, josta erityinen komitea varemmin oli antanut lausunnon, oli ja tulee aina olemaan satamahallituksen erikoisen harrastuksen esineenä. Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä hallitus anoi oikeutta saada kevätkaudeksi 1922 vuokrata toimijanimen Hackman & Co omistaman jäätämurtavan hinaajahöyryn Mercator siten saavuttaakseen kokemusta tällaisen jäämurtajan hyödyllisyydestä satamain avoinnapitamisessä. Kirjelmää seurasi satamalaitoksen johtajan laatima aluksen kannattavaisuuslaskelma, jonka menopuoli päättyi 175,000 ja tulopuoli

180,000 markkaan, minkä ohessa anottiin ensinmainitun määräistä ennakkomäärärahaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi anomukseen maaliskuun 8 p:nä pitämässään kokouksessa.

Kaupunginvaltuuston päätettyä ostaa jäänmurtaja satamain tarpeiksi satamahallitus päätti, sittenkuin useita satamajäänmurtajia koskevia tarjouksia oli tarkastettu, tehdä rahatoimikamarille esityksen 1,480,000 markan määrärahan hankkimisesta viipymättä lainavaroista osakeyhtiö Lehtoniemi aktiebolagin omistaman jäätämurtavan hinaajahöyrylaivan »B 14» ostamista varten ja samalla anoa 20,000 markan rahamäärää erinäisiin aluksen korjauksiin sekä aluksen luovuttamista satamahallituksen huostaan vastaista työtä varten hallituksen määräysvallan alaisena. Jäänmurtaja ostettiin sittemmin, ja satamahallitus antoi sille nimen Hercules. Laivan päälliköksi hallitus otti merikapteeni J. Hambergin.

Eri liikennöitsijän anomusten ja kyselyiden johdosta sekä koska oli tunnettua, että aluksia oli odotettavissa kaupunkiin ennen maaliskuun loppua, satamahallitus esitti merenkulkuhallitukselle, että yksi valtion jäänmurtajaluksista määrättäisiin vielä mainitun kuukauden kuluessa avaamaan laivaliikenne Helsinkiin.

Uusia laksoja. Satamakannantakonttorin esityksestä hallitus päätti vahvistaa tavarain punnituksesta tullikäsittelystä riippumatta suoritettavan maksun 12 markaksi tunnilta ja vähimmän maksun samaksi summaksi; klo 4 i. p. ja 6 a. p. välisenä aikana sekä pyhäpäivinä toimitetusta punnitsemisesta oli suoritettava 50 % korotus ja annetusta vaakatodistuksesta 2:50 markan lunastus. Vaakamestarin vaa'anvuokra vahvistettiin 2 markaksi tunnilta, jolloin vaakamestari vastasi kaikista hoidossaan olevien vaakain korjauskustannuksista.

Sittenkuin kaupunki oli ostanut satamajäänmurtajan, vahvistettiin myöskin taksaluksen käytöstä laskien tunnin ja avustetun aluksen tonniluvun mukaan.

Ottaen huomioon kaupungin taloudellisen aseman satamahallitus katsoi välttämättömäksi vahvistaa uuden korotetun taksan tavarain säilyttämisestä kaupungin varastosuojissa sekä varastopaikoista kaupungin satama-alueella olevaksi voimassa huhtikuun 1 p:stä sekä viimeainitusta päivästä korottaa aluksille toimitetun veden hintaa.

Satamakapteenin ehdotuksesta päätettiin myöskin korottaa maksuja venepaikoista kaupungin venelaiturien varsilla, minkä ohessa, niinikään viimeainitun virkailijan ehdotuksesta, maksuja kaupungin sähkönostokurjen käytöstä korotettiin huhtikuun 1 p:stä lukien.

Maistraatin toimenannosta satamahallitus laati ehdotuksen kaupungin palkkasoutajien taksaksi ja järjestyssäännöiksi.

Sittenkuin valtioneuvosto joulukuun 3 p:nä 1921 oli vahvistanut kaupunkien liikenne- ja satamatariffit, päätti hallitus maistraatille osoitetussa kirjelmässä anoa, että mainitut tariffit niin pian kuin mahdollista julkaistaisiin kunnallisen asetuskokoelman eripainoksena sekä että tämä sopivimmalla tavalla pidettäisiin yleisön saatavana.

Sopimus vedenhankinnasta. Suomenlinnan teknillisen osaston kanssa tehtiin sopimus veden hankinnasta Suomenlinnan tarpeiksi ja mainitun osaston aluksille. Sopimuksessa, joka määrättiin olemaan voimassa joulukuun 1 p:ään 1922, vahvistettiin 8 markan maksu m³:ltä aluksille toimitettua vettä, minkä ohessa taloustarpeiksi käytetystä vedestä oli suoritettava kaupungin vesijohtolaitoksen taksassa ilmoitettu maksu, siihen lisätynä vahvistettu korotus.

Tuulaakimaksun määrääminen. Pyydettyinä lausumaan mielipiteensä sisäasiainministeriön tekemästä auomuksesta saada kaupunginvaltuuston lausunto siitä, oliko tuulaakimaksun määräämistapa, jonka mukaan tätä maksua suoritettiin määräprosentti mainitun maksun alaisen tavaran tullimaksusta, edelleen säilytettävä ja mikä prosentti tullimaksusta kaupungissa siinä tapauksessa katsottiin vuonna 1923 olevan tuulaakia kannettava, satamahallitus päätti ehdottaa, että tuulaakin mainittuna vuonna tuli olla 2 % tullimaksusta.

Evälty anomus satamamaksujen huojituksesta. Sittenkuin toiminimi Axel Holmström aktiebolag oli kaupunginvaltuustolta anonut alennusta yhtiön lähettämistä stettiniläisistä matkustaja- ja lastialuksista Prinzessin Sophie Charlotte ja Regina suoritetuista satamamaksuista, jotka laivat olivat ylläpitäneet säännöllisiä viikkokulkuvuoroja Stettinin ja Helsingin välillä 1921 vuoden purjehduskautena ja kaupunginvaltuusto oli lykännyt asian satamahallitukseen mahdollista toimenpidettä varten, päätti hallitus äänestettyään evätä puheenaolevan esityksen, koska kaupunginvaltuuston huhtikuun 9 p:nä 1889 tekemä päätöksellä, joka koski 40% alennuksen myöntämistä satamamaksuista Helsingin ja Itämeren, Pohjanmeren tai Kanaalin välisistä säännöllisistä kulkuvuoroista, oli tarkoituksena yksinomaan suosia kotimaista laivanvarustusammattia, ja ulkomaisen laivanvarustajan pääsy osalliseksi tästä oikeudesta oli riippuvainen siitä, nauttiko suomalainen alus samoja etuja siinä maassa, missä ulkomaisen aluksen kotipaikka oli, eikä hakija ollut esittänyt mitään selvitystä siitä että suomalainen, säännöllisiä kulkuvuoroja suorittava alus nauttisi puheenaolevia alennusetuja Stettinissä.

Tuontitavaran maksuton säilytysaika. Helsingin Kauppiaitten Yhdistys oli tehnyt satamahallitukselle esityksen kolmen päivän maksuttoman säilytysajan myöntämisestä tuontitavaraksi Länsisatamassa Helsingin makaasiiniosakeyhtiön rantavajassa. Sittenkuin asiaa oli käsitelty tarkoitusta varten asetetussa valiokunnassa ja kysymyksestä oli neuvoteltu mainitun yhtiön kanssa, oli tämä sittemmin jättänyt ehdotuksen hakijan toivomusten järjestämiseksi. Hallitus hyväksyi puolestaan ehdotuksen ja päätti rahatoimikamarilta anoa, että asia saataisiin periaatteessa järjestää vastamainitun ehdotuksen mukaisesti vuoden 1923 kuluessa, missä tapauksessa kaikki yhtiön puuvajat samoin kuin rakenteilla olevan uuden varastorakennuksen ensimmäinen ja toinen kerros tulisivat tarkoitukseen käytettäväksi, minkä ohessa ehdotuksen toteuttamisen ajankohta määrättäisiin siksi päiväksi, jolloin viimeainittu varastorakennus voitaisiin ottaa tarkoitukseensa käytäntöön. Edelleen hallitus pidätti itselleen oikeuden vastedes saada esittää ne ehdotukset, joita päätöksen täytäntöönpano sen koko laajuudessa vaati.

Hallituksen alaisen viranpitäjän luokittelu. Palkkalautakunnalle lähetettiin vuoden varrella ehdotus yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjien palkkaetujen järjestämiseksi sekä tiedot niistä satamaliikenne- ja satamakannantakonttorien viranpitäjistä, joiden kaupunginvaltuuston vahvistamien uusien palkkauserusteiden mukaisesti tuli päästä osallisiksi menosääntöön otettujen viranpitäjien palkkoja vastaavista palkkaeduista, samoin kuin tietoja mainittujen viranpitäjien virkavuosista.

Budjettiehdotus vuodelle 1923. Sittenkuin satamahallitus oli hyväksynyt hallituksen keskuudessa asetetun valiokunnan laatimat satamahallituksen sekä satamaliikenne- ja satamakannantakonttorien tulo- ja menoarvioehdotukset vuodelle 1923, päätti hallitus, lähettäen puheenaolevat ehdotukset rahatoimikamariin, niiden hallituksen alaisen konttorien viranpitäjiin

nähdessä, joiden palkka aikaisemmin voimassa olleiden palkkausperusteiden mukaisesti oli suurempi kuin kaupunginvaltuuston kesäkuun 14 p:nä vahvistaman luokittelun mukaan ja maksettiin määräprosentteissa kannetuista makseista, koska yllämainittua järjestelyä samalla täytyi lainmukaisesti katsoa asianomaisten virkamiesten irtisanomiseksi, vahvistaa 1922 vuoden tulot vastaisen palkkauksen perusteeksi yllämainitussa suhteessa. Edelleen päätettiin rahatoimikamarille ja kaupungin yleisten töiden hallitukselle osoitetuissa kirjelmässä anoa mainittujen viranomaisten tarmokkaita toimenpiteitä siihen suuntaan että 1923 vuoden menosääntöön otettaisiin tarvittava määräraha kivisen tavara-aseman rakentamiseksi kappaletavaraa varten Katajanokalle.

Satamarakennusosaston työpäällikkö oli satamain kannattavuuden selville saamiseksi jättänyt satamahallitukselle erinäisten muiden asiakirjain ohella myöskin graafillisen esityksen satamalaitoksen tuloista ja sen aiheuttamista kustannuksista vuosina 1910—23. Hallitus katsoi tarpeelliseksi antaa nämä asiakirjat satamalaitoksen pääluokan esittelijälle 1923 vuoden budjetin laadinnassa ohjeeksi hänen arvostellessaan niitä menoja, joita satamahallitus oli ehdottanut satamain kehittämiseksi ja parantamiseksi viime mainittuna budjettivuotena.

Satamalaitoksen johtajan oikeus ratkaista juoksevia asioita. Satamahallituksen puheenjohtaja oikeutettiin ratkaisemaan ja toimittamaan erinäisiä vähäisiä juoksevia asioita, jotka samoin kuin niistä aiheutuvat toimenpiteet merkittäisiin kansliapäiväkirjaan ja seuraavassa hallituksen istunnossa ilmoitettaisiin ja vietäisiin pöytäkirjaan.

Sähkönostokurjen hoito. Kaupungin yleisten töiden hallitukselle osoitetussa kirjelmässä satamahallitus anoi ryhtymistä tarpeelliseen toimenpiteeseen sähkömonttöörin sekä apulaisen asettamiseksi rakennuskonttorin satamarakennusosaston palvelukseen sähkönostokurjen hoitoa varten.

Tutkinnon suorittaneen satamapäällysmiehen asettaminen. Vaadittuna antamaan lausuntonsa merenkulkuhallituksen kaupunginvaltuustolle lähettämästä esityksestä, joka koski tutkinnon suorittaneen satamapäällysmiehen asettamista, hallitus päätti satamakapteenin kielteisen lausunnon mukaisesti kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä esiintuoda ne näkökohdat, jotka hallituksen mielestä vastustivat mainitun anomuksen hyväksymistä.

Toimenpiteitä seisauksen estämiseksi satamaliikenteessä. Sen johdosta, että satamiin suuntautuvassa liikenteessä oli syntynyt seisaus tullivartijain ja katettujen rautatievaunujen vähälukuisuuden vuoksi, päätti hallitus antaa satamalaitoksen johtajalle ja jäsenelleen herra Ramsaylle tehtäväksi neuvotella asiasta tullihallituksen ja rautatiehallituksen päätirehtöörin kanssa, minkä ohessa asiasta myös oli lähetettävä kirjelmä tullihallitukselle. Puheenaolevista toimenpiteistä oli toivottu seuraus, sikäli että mainitut olosuhteet huomattavasti paranivat.

Länsisataman satamaratakanttori. Sittenkuin rautatiehallitus oli perustanut kaupungin läntiseen satamaan satamaratakanttorin ja nimittänyt sen Jätkäsaaren satamaratakanttoriksi, mutta tämä nimitys katsoen sataman viralliseen nimeen, Länsisatama, oli sopimatonta, anoi satamalaitoksen johtaja mainitulta hallitukselta, että puheenaoleva konttori nimitettäisiin Länsisataman satamaratakanttoriksi.

Satamaradan liikenteen oltaminen kaupungin halluun. Rahatoimikamarin pyydettyä satamahallitukselta lausuntoa kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon johdosta, joka koski komitean asettamista kaikinpuolisesti valmistelemaan kysymystä siitä, olisiko kaupungille mahdollista ottaa haltuunsa

liikenne satamaradalla sekä, jos komitea katsoisi sen tarpeelliseksi, laatimaan ehdotus suunnitelman toteuttamiseksi, päätti satamahallitus, esiintuoden erinäisiä muita syitä kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämien lisäksi puoltaa puheenaolevan komitean asettamista.

Ulkomainen vierailu. Tukholman kaupungin satamahallituksen puheenjohtaja kenraali J. Åkerman, saman kaupungin satamatirehtööri S. Winberg ja Stockholms Frihamnsaktiebolag-yhtiön johtaja O. Stendahl, jotka olivat saapuneet maahamme opintomatkalta tutustuakseen sen satamaoloihin, kävivät myöskin Helsingissä, jonka satamat ja laitokset näytettiin ja asianmukaisesti selitettiin arvoisille vieraille.

Satamakongresseja. Koska Stettinin »Hafenbetriebs-Amt» oli lähettänyt satamahallitukselle kutsun mainitussa kaupungissa syyskuun 7-9 p:nä pidettävään satamakongressiin ja hallitus katsoi tarpeelliseksi ja satamalaitoksen kehitykselle hyödylliseksi, että pääkaupunki oli mainitussa kongressissa edustettuna, päätti hallitus rahatoimikamarilta anoa määrärahaa, joka tekisi satamalaitoksen johtajan ja satamarakennusosaston työpäällikön osanoton kongressiin mahdolliseksi, mitä tarkoitusta varten hankittiin kaksi yksinkertaista höyrylaivavapaalippua Stettiin.

Pöytäkirjaan merkittiin puheenjohtajan tiedonanto, että maan satamaviranomaisten ja satamahallitusten valtuutettujen kongressi tulisi pidettäväksi tässä kaupungissa tammikuun 22 ja 23 p:nä 1923.

Satamaliikennekonttorin vuodelta 1922 antama kertomus oli seuraava: Helsingissä kävi vuonna 1922 700 kaupungista kotoisin olevaa laivaa, jotka edustivat 272,357 nettorek. tonnia, sekä 4,869 muuta laivaa, joiden rekisteritonniluku oli 811,078 netto, eli yhteensä 5,569 laivaa, tonnिलuvultaan 1,083,435 nettorekisteritonnia, mihin tulee lisäksi viikottain maksavia höyrypursia, joiden tonniluku oli 17,820 nettorek. tonnia, joten siis Helsingin satamalueella käyneiden laivojen koko nettorekisteritonniluku oli 1,101,255.

Ylläolevasta ilmenee, että liikenne kertomusvuonna oli erittäin vilkas, siitä huolimatta että se oli keskeytyneenä tammikuun 27 p:stä, jolloin jäänmurtaja Sampo auttoi viimeiset alukset satamasta lähteäkseen itse Helsingistä Hankoon saman kuukauden 31 p:nä, huhtikuun 16 p:ään, jolloin jäänmurtaja Väinämöinen jälleen avasi liikenteen auttaen satamaan höyrylaivat Oihonnan ja Aegirin. Kaupungin vuokraama satamajäänmurtaja Mercator ryhtyi samalla toimintaan ja auttoi kahden viikon aikana aluksia kaupungin satamiin.

Syksyllä 1922 ostettiin satamaa varten jäätämurtava hinaajalaiva Hercules, joka saatuaan tarpeelliset varusteet ryhtyi toimintaan joulukuun 2 p:nä ja tämän kuukauden kuluessa auttoi 47 laivaa niiden siirroissa eri satamissa.

Työ satamissa jatkui yleensä tasaisesti ja sanottavitta seisauksitta, huomioionnoltamatta joulukuun viime päiviä, jolloin joulunpyhät ja vaunujen puute aiheuttivat ilapäisen seisauksen, joka viivästytti laivojen purkamista ja kuormaamista.

Satamakannantakonttorin vuodelta 1922 antama kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Kertomusvuonna pantiin maksettavaksi kaupungille tulevia tuulaaki- ja liikennemaksuja yhteensä ¹⁾ 11,471,726: 33 markkaa, siitä pääkonttorissa 5,344,234: 03 markkaa, I haarakonttorissa 2,337,370: 12 markkaa, II haarakonttorissa 1,941,761: 45 markkaa ja III haarakonttorissa 1,848,360: 73 markkaa. 1922 vuoden tulosääntöön merkittyyn määrään verrattuna maksullepano osoittaa 2,360,726: 33 markan ylijäämää sekä 1921 vuoden maksullepanoon verrattuna 2,164,639: 26 markan lisäystä.

Helsinkiin osoitettujen samoinkuin kaupungista lähtevien tavarain maksettavaksi pantu tuulaakimaksu, joka vastaa 2 % samojen tavarain tullimaksuista, nousi 5,987,072: 09 markkaan, mistä 5,921,346: 02 markkaa oli tuulaakia saapuneesta ja 65,726: 07 markkaa lähtevästä tavarasta. Verrattuna 1922 vuoden tuloarviossa tuulaakimaksuista kertyväksi arvioituun tuloon maksullepano osoitti tuntuvaa ylijäämää, n. 1,100,000 markkaa, johtuen pääasiallisesti tullimaksujen vuoden alussa tapahtuneesta korotuksesta. Edelliseen vuoteen verrattuna maksullepano osoitti 1,200,000 markan lisäystä ja vuoden 1920 maksullepanoon verrattuna 2,900,000 markan lisäystä.

Vuoden alussa voimaan astuneiden uusien tariffien mukaisesti oli kaupungilla oikeus kolmenlaisiin eri liikennemaksuihin, nimittäin tuleviin liikennemaksuihin, lähteviin liikennemaksuihin ja rannikkoliikennemaksuihin, joista rannikkoliikennemaksut korvasivat aikaisemmin voimassa olleet, poistetut silta- ja pohjalastimaksut. Uudet tariffit olivat satamakannantakonttorin käsityksen mukaan liian alhaiset. Ennen vuotta 1914 arvioitiin liikennemaksut 2—5 %:ksi kannetuista tullimaksuista, jota vastoin ne vuonna 1922 olivat ainoastaan 1.25 % samoista maksuista. Samaten olivat maksut vuonna 1921 200 %:lla korotetun taksan mukaan tuntuvasti korkeammat ja vuoden maksullepanon suhteellisen edullinen tulos johtui yksinomaan siitä että kaupunginvaltuusto kumosi maaliskuun 23 p:nä 1915 tekemänsä päätöksen vientitavarasta suoritettavien liikennemaksujen poistamisesta.

Maksettavaksi pantujen liikennemaksujen määrä osoitti vuonna 1922 edelliseen vuoteen verrattuna 200,000 markan lisäystä ja oli 3,420,405: 33 markkaa, siitä maksuja saapuvasta tavarasta 2,947,586: 72 markkaa ja vientitavarasta 411,653: 09 markkaa sekä rannikkoliikennemaksuja 61,165: 52 markkaa.

Makasinivuokria pantiin maksettavaksi yhteensä 277,053: 70 markkaa budjetissa arvioidun 220,000 markan sijasta. Maaliskuun 8 p:nä näiden vuokrain taksa muutettiin siten, että niitä progressiivisesti korotettiin 10:nneestä tai 15:nneestä vuorokaudesta lukien tavarain painosta riippuen. Tämä korotus oli ylijäämän pääasiallisin aiheuttaja.

Vaikkakin uudessa satamataksassa vahvistetut maksut olivat vuonna 1921 maksettavaksi pantuja alhaisemmat, nousi maksettavaksi pantujen satamamaksujen kokonaismäärä vuonna 1922 1,062,000: 95 markkaan tulosääntöissä arvioidun 650,000 markan sijasta. Tähän oli syynä vuoden odottamattoman vilkas laivaliikenne. Vuoteen 1921 verrattuna maksullepano osoitti 249,339: 19 markan lisäystä.

Nostokurkimaksuja pantiin maksettavaksi yhteensä 69,195 markkaa arvioitujen 32,000 markan ja vuonna 1921 kannettujen 30,186 markan sijasta.

¹⁾ Tähän ei sisälly tuulaakimaksuja Helsinkiin meritse tulevista ylämaan kaupunkiin osoitetuista tavaroista, jotka tilitettiin rahatoimikonttoriin.

Lisäys aiheutui pääasiallisesti siitä että mainittujen maksujen taksoa huhtikuun 1 p:stä korotettiin.

Punnitusmaksuja satamaliikennekonttorin vaa'alla punnituista tavaroista pantiin maksettavaksi yhteensä 3,138:07 markkaa.

Elinkeinomaksuja, jotka kannetaan maahan tuotuja ruokatavaroita laivasta myyviltä ulkomaalaisilta, pantiin maksettavaksi 23,797:35 markkaa. Virosta tuotiin tämän maan ja Suomen välisen kauppasopimuksen voimaan astuttua suuret määrät tuoreita hedelmiä ja perunoita ja tuonti tapahtui pääasiallisesti pienehköillä purjealuksilla, joissa laivurit itse myivät tavaransa. Vuonna 1921 kannettiin elinkeinomaksuja ainoastaan 10,451 markkaa.

Vesimaksutaksa korotettiin 100 %:lla maaliskuun alusta. Mainittuja maksuja pantiin maksettavaksi 287,454:84 markkaa. Sen lisäksi tuli maksuja valtion jäänsärkijäalusten käyttämästä vedestä 12,420 markkaa, minkä maksun suorittamisesta valtio kuitenkin kaupunginvaltuuston päätöksen nojalla vapautettiin. Kaupungin oma jäänsärkijäalus käytti vettä 2,364 markan maksua vastaavan määrän.

Maksettavaksi pannut sijavuokrat nousivat kertomusvuonna 300,061 markkaan, siitä 57,507:50 markkaa Länsisatamaan varastoiduista tavaroista, minkä viimemainitun rahamäärän Helsingin makasiiniosakeyhtiö kantoi. Se että sijavuokrista kertyneet tulot nousivat niin suuriin summiin, johtui osaksi vilkkaasta tuonnista, osaksi siitä että mainittujen vuokrain taksoa vuoden kuluessa korotettiin.

Oikeudesta harjoittaa kalastusta kaupungin vesialueilla pantiin maksettavaksi kalavesimaksuja yhteensä 2,498 markkaa, vastaten 2,452 markkaa vuonna 1921. Kaupungin satamajäänsärkijän kaupungissa käyneille aluksille antamasta saattamis- ja hinausavusta kannettiin maksuja yhteensä 39,050 markkaa.

Maksunalaisten kirjelmäin luku oli 129,122, mistä pääkonttorin osalle tuli 46,570, I haarakonttorin osalle 40,555, II haarakonttorin osalle 21,367 ja III haarakonttorin osalle 20,630. Maksusta vapaiden kirjelmäin luku oli 9,001.

Tullikäsittelestä erillään tapahtuvan tavarain punnituksen toimitti vaakamestari 22 vaakaajan avustamana. Vaakamestaria käytti vuoden varrella 30 eri liikettä; päivätöiden luku oli 1,083 ja eri tavaralajeja punnittiin tällöin 33,676 tonnia. Tavara oli enimmäkseen ruista, pellavansiemeniä, rehu-kakkuja, suolaa ja rikkiä. Näiden punnitusten tuottama bruttotulo oli 88,621 markkaa, mistä vaakaajain osalle tuli 59,052 markkaa ja vaakamestarin osalle 29,569 markkaa. Vuokra-avustuksena suoritettiin vaakamestarille 1,200 markkaa. Vaakamestarin toiminnan kehitys käy selvillä allaolevista luvuista:

	1909.	1912.	1915.	1918.	1921.
Punnittuja tavaroita, tonnia	11,459	12,320	27,511	12,015	27,624
Bruttotulo, Smk.	2,734: 03	2,606: 99	12,744: 33	23,433: 60	58,010: ---

Kertomusvuonna maksettavaksi pannuista maksuista, 11,414,218:83 markasta, kertyi saman vuoden kuluessa 11,264,534:71 markkaa eli 98.7 %. Joulukuun viime päivinä tuli tunnetuksi, että vehnä jauhoista ja sokerista 1923 vuoden alusta tultaisiin kantamaan korotettuja tullimaksuja. Maahan-tuojat kiiruhtivat senvuoksi tullauttamaan näiden tavaralajien maahan saapuneet lähetykset ja maksamaan niiden tullimaksut, mutta tuulaakimaksut jäivät suureksi osaksi suorittamatta. Tämä lisäsi vuoden perimättömien mak-

sujen määrää. Mutta jo 1923 vuoden ensimmäisenä kuukautena suoritettiin yksinomaan joulukuun aikaisia maksuja 124,711: 75 markkaa. Maksullepanoon verrattuna on siis kannantaa pidettävä erittäin tyydyttävänä. Laadittujen laskujen lukumäärä oli 129,122.

Vuoden varrella maksettavaksi pantuja maksuja lyhennettiin 2,724: 07 markkaa ja palautettiin 8,779: 96 markkaa, joista viimeainituista 4,782: 48 markkaa oli voimassaolevan satamataksan 6 §:n nojalla takaisin suoritettuja satamamaksuja ja 3,997: 48 markkaa tuulaaki- ja liikennemaksuja, jotka useimmissa tapauksissa palautettiin tullikäsittelyn peruutuksen takia tai koska suoritettut tullimaksutkin oli palautettu.

Kertomusvuoden alkaessa oli 1921 vuodelta perimättä 78,739: 21 markkaa, mistä määrästä vuoden varrella kertyi 68,648: 23 markkaa ja lyhennettiin 665: 23 markkaa, joten 1922 vuoden päättyessä edelliseltä vuodelta perimättömiä maksuja oli jäljellä 9,425: 75 markkaa.